

Högsta domstolen
Rotel 1
Box 2066
103 12 Stockholm

Sänt endast via e-post
hogsta.domstolen.enhet1@dom.se

YTTRANDE

Mål nr T 4171-20; Caroline Buffa ./ Isabella Buffa Boström m.fl. et v.v.

I egenskap av ombud för Caroline Buffa får undertecknad utveckla grunder och omständigheter *dels* för prövningstillstånd, *dels* i sak enligt nedan.

UTVECKLING AV OMSTÄNDIGHETER AVSEENDE PRÖVNINGSTILLSTÅND

Twister avseende ekonomisk familjerätt har en hög förlikningsfrekvens. Som en följd av detta är Högsta domstolens praxis avseende ekonomisk familjerätt begränsad och många frågor som är aktuella i detta mål skulle behöva belysas genom ett avgörande av Högsta domstolen. Det betyder att det både finns ett behov av prövning i det enskilda fallet (eftersom hovrättens domslut är felaktigt) och utifrån ett allmänintresse (belysande praxis saknas och behövs till ledning för rättstillämpningen).

Synen på bröstarvingars arvsrätt och partners bodelningsrätt har genomgått betydande förändringar sedan ärvdabalkens tillkomst. Successivt har både samhällets och domstolarnas syn på arvsrättsliga skyddsbestämmelser – såsom laglott – förändrats och i förhållande till bodelningsrätten försvagats. Motivuttalanden från 1928 och 1933 är således vanskliga att dra slutsatser ifrån på sätt som Svea hovrätt har gjort.

Twister om laglottens storlek och konkurrensen med bodelningsrätten har sett över tid ökat samt ser ut att fortsatt öka. Om prövningstillstånd inte beviljas skulle Svea hovrätts dom kunna tillmätas ett prejudikatvärde, eftersom Högsta domstolen inte har behandlat hur stor del av gåva/gåvor som skall återläggas med stöd av ÄB 7:4. Är det hela, halva eller möjligen annan kvotdel som skall återläggas till kvarlåtenskapen? Vidare blir effekten av Svea hovrätts dom att laglotsberäkningen får olika utfall (givet oförändrade värden) om laglotten beräknas efter återläggning med stöd av ÄB 7:4 eller laglotsinvändning görs på grund av testamentarisk kränkning av laglotten (jämkning enligt ÄB 7:3). Detta kan inte vara syftet med stadgandet i ÄB 7:4 och detta syfte framgår inte heller av förarbetena till bestämmelsen. Hovrättens bokstavstolkning av lagbestämelse har närmast karaktär av kontinentaleuropeisk lagtolkning som står långt ifrån gängse svensk modell för civilrättslig tolkningsmetod där ändamål och effekt är utslagsgivande. Eftersom Högsta domstolen inte tidigare prövat vilken kvotdel av gåvan som skall återläggas är det angeläget att så sker genom att prövningstillstånd beviljas.

Ytterligare skäl för prövningstillstånd är att Högsta domstolen skulle behöva klargöra rättsläget om förutsättningarna för "särskilda skäl" enligt ÄB 7:4. Även på denna punkt saknas relevant praxis. Givet de högst betydande förskottsbelopp som alla tre bröstarvingar erhållit – och icke minst en av bröstarvingarna (Isabella Buffa Boström) – så krävs ett klargörande om domstolen endast skall sätta förpliktelsen i relation till mottagaren (makan i detta fall) eller om det inte också måste ses till vilka belopp bröstarvingarna faktiskt erhållit. För en korrekt bedömning måste belopp ställas i relation även till bröstarvingarnas mottagna belopp där en individuell bedömning rimligen bör göras. Detta utifrån att laglotsbestämmelsen inte är avsedd att garantera ett skydd som överstiger kvotdelen av en laglott, vilket blir effekten av Svea hovrätts tolkning.

UTVECKLING AV OMSTÄNDIGHETER I SAK

Caroline Buffa åberopar samma grunder och omständigheter som i hovrätten.

Till utveckling av varför Svea hovrätts domslut är felaktigt anføres *dels* vad som anges ovan under Utveckling av omständigheter avseende prövningstillstånd, *dels* följande;

Av Svea hovrätts dom framgår att domstolens majoritet tillmätt motivuttalanden från 1928 och 1933 utslagsgivande betydelse, trots att effekten blir att laglots-

berättigade genom denna tolkning "vinner" på att förälder/föräldrar vidtagit laglottsskränkande dispositioner under sin livstid jämfört med om förälder/föräldrar gjort det genom testamentariska dispositioner. Denna olikhet har – som jag skriver under Utveckling av omständigheter avseende prövningstillstånd – varken stöd i förarbeten eller praxis. Det är därför inte förvånande att det finns en skiljaktig mening i denna del. Hovrättens beräkning som innefattar hela värdet av gåvorna må visserligen vara i enlighet med bestämmelsens ordalydelse, men detta kräver också – i enlighet med bestämmelsens ordalydelse – att det sker ett återläggande till kvarlåtenskapen. Av ordet återlägga – eller närmast prefixet "åter" – framgår att gåva/gåvor skall ske till kvarlåtenskapen och inte direkt till de laglotsberättigade. Eftersom talan i detta mål inte är utformad som en talan om återgång till dödsboet (då efterlevande maka ägt rätt att få del av kvarlåtenskapen) krävs en halvering på sätt som framgår både av tingsrättens dom och av den skiljaktiga meningen i hovrätten för att resultatet inte skall medföra felaktigt resultat. Om ordalydelsen i bestämmelsen skall upprätthållas måste skyldigheten för svaranden innebära att utge ersättning till dödsboet för fördelning mellan samtliga dödsbodelägare (i detta fall inbegripande efterlevande hustru).

Bestämmelsen i ÄB 7:4 handlar om en "skyddsbestämmelse" och inte en "straffbestämmelse", vilket innebär att skyddet rimligen inte kan vara mer omfattande än om transaktionerna aldrig hade skett. Detta "test" måste naturligtvis göras för att säkerställa ett korrekt domslut i förhållande till både ärvdabalkens laglotsbestämmelser och äktenskapsbalkens bodelningsregler. Svea hovrätt har inte gjort detta test och inte heller – i vart fall av vad som framgår av domen – bedömt konkurrensen mellan bestämmelserna.

Om "särskilda skäl" enligt ÄB 7:4 har jag argumenterat ovan och kan i korthet konstatera att belopp som de laglotsberättigade tidigare erhållit i gåva rimligen måste beaktas. En av de laglotsberättigade – Isabella Buffa Boström – har erhållit gåvor som vida överstiger omstämt belopp för alla tre syskon, vilket innebär att det starkt måste ifrågasättas om syftet med laglotsbestämmelsen är att laglott trots allt kan begäras utan jämkning enligt bestämmelsen om "särskilda skäl". Varken Svea hovrätts domskäl eller åberopad doktrin är på denna punkt övertygande, vilket gör att den snäva bedömning av "särskilda skäl" får antas stå i strid med bestämmelsens första stycke.

BEVISNING

Caroline Buffa återoppar samma muntliga och skriftliga bevisning som i hovrätten. Den muntliga bevisningen förebringas lämpligen genom uppspelning av vid tingsrätten inspelade förhör.

Stockholm den 24 augusti 2020

Tobias Peedu

Advokat / delägare

E-post: tobias.peedu@allians.se